FIL-QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT
DR. CAROLINE FARRUGIA FRENDO
B.A. (Legal and Humanistic Studies), LL.D.,
M.Juris (International Law), Dip. Trib. Eccl. Melit.

Avviz numru 323/2018 CFF

Avv Peter Caruana Galizia et

vs

Avv Christian Cardona

Illum 15 ta' April 2024

Il-Qorti;

Rat ir-rikors Promotur ta' Dr Peter Caruana Galizia, Matthew Caruana Galizia, Andrew Caruana Galizia u Paul Caruana Galizia datat 11 ta' Dicembru 2018, meta talbu:

Biex il-konvenut ikun ikkundannat li jħallas lill-atturi bħala eredi *ab intestato* ta' Daphne Caruana Galizia, li nqatlet fis-16 ta' Ottubru 2017, is-somma ta' mhux inqas minn elfejn tliet mija disgħa u għoxrin Ewro u tmienja u tletin ċenteżmu (€2,329.38) u mhux iżjed minn tlettax-il elf disa' mija sitta u sebgħin Ewro u erbgħa u għoxrin ċenteżmi (€13,976.24) bħala penali a tenur ta' l-Artikolu 836(8) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta talli wara li tlabt u ottjenejt, fis-7 ta' Frar 2017 l-ħruġ ta' żewġ mandati kawtelatorji ta' sekwestri bin-numri 213/2017 u 214/2017 għas-somma ta' ħdax-il elf, sitt mija sitta u erbgħin Euro u sebgħa u tmenin ċenteżmi (€11,646.87) kull mandat, kontra Daphne Caruana Galizia u talli wara li ppreżentajt żewġ kawżi fil-Qorti tal-Maġistrati bin-numri 29/2107 u 30/2107 nqast milli tidher u ġġib il-provi in

sostenn tat-talbiet tiegħek fiż-żewġ kawżi, liema kawżi ġew ikkanċellati fil-31 ta' Mejju 2018 a tenur tal-Artikolu 199 Kap 12 liema żewġ mandati u kawżi għalhekk saru b'mod malizzjuż, frivolu u vessatorju għal-finijiet tas-sub-inċis (d) tas-subartiklu (8) tal-Artikolu 836 Kap 12 fuq imsemmi.
Bl-ispejjeż, inkluż €326.97 bħala nofs is-somma ta' €653.94 miżmuma mill-HSBC Bank Malta plc bħala drittijiet fuq iċ-ċedola ta' depożitu numru 458/17 kontra l-intimat li minn issa huwa inġuint għas-subizzjoni.

Il-Qorti tinnota li daħlet risposta tal-konvenut Dr Christian Cardona datata l-5 ta' Frar 2019 li tinsab a fol 9 tal-proċess, fejn eċċepixxa:

1. L-irritwalita' tal-azzjoni fir-rigward ta' dawk l-atturi li jirriżultaw li kienu assenti minn Malta meta ġiet preżentata din il-kawża. L-atturi Matthew Caruana Galizia, Andrew Caruana Galizia u Paul Caruana Galizia, għandhom jipprovaw li ma kienux assenti minn Malta meta ġiet preżentata l-kawża;
2. In-nullita' tal-azzjoni attriċi in kwantu bażata fuq l-artikolu 836 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta, billi ma saritx skond il-proċedura preskritta bil-liġi;
3. Il-ġudijat billi l-istess talbiet ġa ġew deċiżi bejn l-istess partijiet (jew l-awturi tagħhom) mill-Qorti li kienet qed titratta l-kawża dwar il-jedd tal-eċċipjent;
4. F'kull każ u mingħajr preġudizzju, l-atturi kollha għandhom jipprovaw l-interess ġuridiku tagħhom biex jipproċedu b'din l-azzjoni fil-kwalita' premessa minnhom bħala eredi *ab intestato* ta' Daphne Caruana Galizia;
5. Fil-meritu u mingħajr preġudizzju, it-talbiet attriċi huma legalment u fattwalment infondati billi mhuwiex minnu li meta ġew preżentati l-kawżi u l-mandati kawtelatorji in kwistjoni, l-esponent aġixxa b'mod malizzjuż, frivolu jew vessatorju fit-termini tas-subartikolu (8) tal-Artikolu 836 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta, u dan kif ser jiġi ppruvat aħjar fil-kors tal-kawża;
6. Għalhekk it-talbiet kollha attriċi għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż.

Rat ix-xhieda permezz ta' affidavit ta' Peter Caruana Galizia, Matthew Caruana Galizia, Paul Caruana Galizia u Andrew Caruana Galizia, rat ix-xhieda ta' Peter Caruana Galizia, xhieda permezz ta' affidavit ta' Peter Caruana Galizia, xhieda ta' Christian Cardona;

Rat id-dokumenti kollha eżebiti;

Ikkunsidrat

Illi qabel din il-Qorti tidħol fil-kwistjoni tal-każ, sejra tannalizza t-tielet eċċezzjoni mressqa mill-konvenut rigward li f'dan il-każ kien hemm ġudikat. Illi huwa espona li l-istess talbiet ġa ġew deċiżi bejn l-istess partijiet (jew l-awturi tagħhom) mill-qorti li kienet qed titratta l-kawża dwar il-jedd tal-eccepjent. Illi f'dan il-każ, id-deċiżjoni tal-Qorti li tgħaddi mill-ewwel fuq din il-kwistjoni tal-ġudikat hija sabiex jekk il-fatti jirriżulta li kien il-każ, allura ma hemm ebda skop li tidhol fuq l-kwistjonijiet l-oħra mressqa.

In tema legali jiġi osservat illi l-eċċezzjoni tal-ġudikat hija maħsuba sabiex ikun hemm ċertezza u għalhekk huwa prinċipju msejjes fuq l-interess pubbliku. Illi għalhekk dawn il-jeddijiet li jkunu diġà ġew deċiżi b'sentenzi mgħotija tassigura li ma jkunx hemm sentenzi konfliġġenti dwar l-istess materja, jew agħar minn hekk li jitħallew miftuħa kwistjonijiet li jservu ta' dannu għal dawk id-drittijiet ġià determinati b'sentenza. Meta l-Qorti tiġi biex teżamina l-eċċezzjoni ta' *res judicata*, kif ritenut mill-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) fis-sentenza tagħha tal-14 ta' Novembru, 2007, fl-ismijiet **Martin Gauci et v. K.M.L. Manufacturing Limited:**

> "Ma jidhirx li huwa inopportun li jiġi dejjem imfakkar illi l-*exceptio judicati hija preskrizzjoni legali, u ghalhekk hija strictissimae interpretationis. Tant illi, kif jissokta jinghad, b'citazzjoni minn sentenza tal-Qorti tal-Kassazzjoni ta' Palermo (3 ta' Marzu 9) "la cosa giudicata deve risultare chiara ed evidente, e non desumersi da argomenti più o meno forzati, o da inesattezze affermate dal magistrato con poca ponderazione; e nel dubbio il giudice non deve propendere per la cosa giudicata" Ara d-decizjoni tal-Qorti ta' l-Appell, Sede Kummercjali, tal-5 ta' Novembru 1934 in re: "Francesca Aquilina -vs- Neg. Giuseppe Gasan et" mil-liema din is-silta hi mehuda. Tagħlim dan riaffermat b' appro azzjoni fis-sentenza ta' l-istess Qorti tal- ta' Ottubru 1992 fil-kawża fl-ismijiet "Dottor Jose` Herrera nomine -vs- Anthony Cassar et nomine.*"

Illi l-Qrati meta studjaw u urew il-kwistjonijiet fil-materja tal-ġudikat sabiex jiġi determinat jekk dan kienx jeżisti f'ġudizzju preċedenti jeħtieġ li jiġu sodisfatti tliet elementi jew rekwiżiti oġġettivi li huma essenzjali u li jridu jikkonkorru. Biex tikkonfigura l-eċċezzjoni tar-*res judicata* jew il-ġudikat huwa neċessarju li jirrikorru t-tlett elementi (ara sentenza fl-ismijiet **Igino Trapani Galea Feriol et v. James Agius et**, tal-Qorti tal-Appell tat-2 ta' Lulju, 1996):

1. *eadem res*, jiġifieri l-identità tal-oġġett tal-ġudizzju;
2. *eadem causa petendi*, jiġifieri l-fatt ġuridiku li minnu jitwieled id-dritt reklamat;

3. *eadem personae*, jiġifieri, li l-ġudizzju jkun bejn l-istess partijiet u fl-istess kwalità.

Jiġifieri dak li jkun qed jintalab fl-aħħar kawża irid ikun bejn l-istess partijiet, l-istess pendenza u l-istess oġġett. Jekk fiċ-ċirkostanzi tal-każ jirriżulta li hemm it-tlett elementi allura l-Qorti għandha tilqa' din l-eċċezzjoni. Illi sabiex ikun hemm il-ġudikat f'dawn iċ-ċirkostanzi, irid jiġi ppruvat dawn it-tlett elementi essenzjali u jekk jirriżulta li jkun hemm wieħed nieqes, allura f'dan il-każ ma jistax jingħad li hemm il-ġudikat. Sabiex din l-eċċezzjoni titmexxa b'suċċess huwa imperattiv illi ċ-ċirkostanzi fil-kawża li għaddiet in ġudikat ikunu identiċi għal dawk tal-kawża kif proposta. Jekk jirriżulta tibdil fiċ-ċirkostanzi ma jkunx possibbli li tintlaqa' l-eċċezzjoni u l-kawża tkun tista' terġa tiġi proposta mingħajr ebda diffikulta. Il-prinċipju kardinali jibqa' dejjem dak illi f'każ ta' dubju l-eċċezzjoni trid tiġi miċħuda.

L-Ewwel Element - Eadem res

Illi l-ewwel element huwa dak li jirrigwarda l-*eadem res*, fejn din timplika li l-oġġett mitlub fit-talba l-ġdida hu identiku għat-talba li tkun saret u minn hemm kien hemm deċiżjoni finali fuqha u għalhekk għaddiet in ġudikat. Illi għalhekk wieħed għandu jeżamina jekk il-pretensjonijiet imressqa permezz tal-azzjoni attriċi kienu diġà ġew deċiżi f'sentenza oħra jew le u kienet waħda finali u għalhekk ġudikat. Illi jekk fit-tieni kawza hemm talbiet differenti minn dik l-ewwel kawża, allura f'dan il-każ ma jkunx hemm ostakolu li t-tieni kawża titkompla għaliex ma tkunx in gudikat jew *res judicata.* Fi ftit kliem dak illi jirrikjedi dan l-element huwa li jiġi meqjus jekk il-punt sollevat fil-kawża l-ġdida kienx diġà trattat u deċiż fil-kawża preċedenti. Illi dan il-prinċipju wkoll ġie deċiż fis-sentenza **Rabat Construction Ltd v. Cutajar Construction Company Limited – deciza fid-9 ta' Jannar 2002 mill-Prim Awla, Qorti Civili**, fejn intqal hekk:

> *"tinkorpora li l-oggett mitlub fit-talba l-gdida hu identiku ghat-talba precedenti li giet determinata minn sentenza li ghaddiet in gudikat."*

Illi wkoll intqal rigward tal-*"eadem res"*, din tinkorpora li l-oġġett mitlub fit-talba l-ġdida hu identiku għal talba preċedenti li ġiet determinata minn sentenza li għaddiet in ġudikat. Illi fis-sentenza **"Joseph Ellul Mercer noe et vs Albert Borg Olivier de Puget et"** (Appell 7 ta' Frar, 1958, Vol. XLII. I. 5; p. 10), il- Qorti sostniet li:-

> *"wieħed mir-rekwiżiti li jeħtieġ jikkonkorru sabiex jista' jiġi nvokat il-ġudikat hu dak ta' l-identità tal-oġġett ('eadem res').*

Illi diversi awturi fuq dan il-punt jagħtu interpretazzjoni ta' kif għandha tiġi meqjusa il-kwistjoni tal-*eadem res*. Illi jidher li l-aħjar mod hu li teżamina jekk il-kwistjoni mqajjma fit-talbiet attriċi ġietx jew le deċiża minn sentenza li tkun għaddiet in ġudikat. Illi għalhekk, wieħed irid jara jekk il-punt imqajjem fl-istess talbiet ġewx determinati mis-sentenza l-oħra jew jekk baqax irrisolt. Illi jekk il-kwistjoni tkun ġiet diskussa u deċiża, allura jkun hemm l-identita` tal-oġġett. Illi fuq dan il-punt il-Qorti sejra tagħmel referenza għas-sentenza **Camilleri vs Pace"** (A.C. 5 ta' Novembru 1951) fejn intqal hekk:

> *"Per decidere se vi sia cosa giudicata, in quanto si controverte se sua seconda domanda abbia carettere di novita` o piuttosto presenti identita` della 'causa petendi', gia sperimintata in altre precedente, si deve aver rigaurdo non soltanto al titolo o nome dell'azione, nonche' alla legge invocata, ma altresi al diritto conteso, all'intento ed al fine la parte si propone di conseguire"*

Illi wkoll fil-kawża **Assunta Cassar vs Dr. Carmelo Zammit noe"** (Appell Civili 10 ta' Diċembru 1956 - Vol. XL. I. 402) ġie rilevat li "*... għalkemm biex jista' jiġi nvokat il-ġudikat hemm bżonn l-identità tal-oġġett, din l-identità` m'hemmx bżonn tkun assoluta".* Dan il-prinċipju wkoll ħareġ mill-kawża fl-ismijiet **Catherine Portelli vs Joseph Cachia et.** (Q.K. 10 ta' Diċembru 1992 - Vol. LXXVI. I. V. 719) fejn il-Qorti tenniet li "*dwar l-identità tal-haga mitluba hu paċifikament ammess li mhux neċessarju li l-identità tkun assoluta u materjali iżda biżżejjed l-identità ġuridika".*

Illi f'dan il-każ, il-konvenuti għamlu pjenament referenza għal kawżi oħra fejn kien inħarġu mandati u kien hemm talbiet sabiex jiġu revokati (ara avviż 35/17FDP u 34/17FDP rigward il-mandat ta' sekwestru kawtelatorju 213/17 u 214/17). Illi f'dawn iż-żewġ talbiet li saru kienu jirrigwardaw li jiġu revokati sew għal kollox jew parti minn mandat ta' sekwestru li kien inħareġ. Illi mit-talba attriċi hemm ukoll talba fejn ġie invokat l-artikolu 836(8) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta minħabba li l-ħruġ ta' dawn il-mandati kienu frivoli u vessatorji u timponi penali a tenur tal-istess sub-artikolu.

Illi għalhekk fit-talbiet li saru mill-atturi fl-avviż numru 34/17FDP u 35/17 FDP (b'referenza għal mandati 213/2017 u 214/2017) huma simili għal kollox fejn l-ewwel talbu r-revoka u wara li jkun hemm penali taħt dak li hemm fl-artikolu 836(8) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi fit-talba li saret fil-kawża odjerna saret referenza għal dawn l-istess mandati li kienu nħarġu fil-kawżi msemmija hawn fuq. Illi wkoll saret għal żewġ kawżi (29/2017 FDP u 30/2017 FDP) oħra li minnhom kien inħareġ il-mandati kawtelatorji msemmija hawn fuq. Illi fir-rikors promotur tal-atturi talbu li minħabba li l-konvenut ma kienx kompla l-kawża u ġiet ikkanċellata mil-lista, l-ħruġ taż-żewġ mandati kienu saru b'mod malizzjuż, frivolu u vessatorju u dan għal finijiet tas-sub inciz (d)

tas-sub-artikolu (8) tal-artikolu 836 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi għalhekk l-atturi f'dawn il-proċeduri qegħdin jitolbu lil din il-Qorti tapplika l-artikolu 836(8) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi ghal din il-Qorti huwa ċar li fil-kawżi preċedenti, l-atturi qegħdin jitolbu l-istess ħaġa u cioe' l-għoti tal-penali taħt l-artikolu 836(8) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi għalhekk dan l-element *eadem res* ġie pruvat.

It-tieni element – eadem causa petendi

Illi rigward dan l-element u cioè l-*eadem causa petendi*, irid ikun hemm li l-kawżali tat-talba l-ġdida hija bbażata fuq l-istess fatt ġuridiku li kien jifforma l-bażi tat-talba li kienet ġiet deċiża f'sentenza oħra u li saret waħda finali. Il-Qorti tagħmel referenza għal kawża deċiża fl-ismijiet **Crocifissa Sammut et vs Joseph Spiteri** deċiża fl-24 ta' Marzu 2000 fejn intqal hekk fuq dan il-punt:

> *"Illi f'dan il-kuntest huwa opportun li jingħad illi fil-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna din il-kwistjoni hija konkordi li l-ġudikat jifforma ruħhu mhux biss għar-rigward ta' dak li ġie diskuss espressament, imma anki ta' dak li messu ġie diskuss, mill-parti li kellha tiddiskutih biex issostni d-domanda jew l-eċċezzjonijiet tagħha; u l-ġudikat ma jiġix nieqes minħabba d-diversità tal-motivi tal-'causa petendi'. (**"Cole Foods Limited vs Accent Clear Traders Company Limited" - FGC. 4 ta' Ġunju 1999**).*
>
> *Illi fis-sentenza "**Carmelo Bonello vs Onor. Edgar Cuschieri nomine**" (**Ap. 6 ta' Marzu 1950 - XXXIV.I.74**) li kienet sentenza dwar appell mill-Bord li Jirregola l-Kera 'il giudicato si forma non solo in ordine a ciò che fu espressamente discusso, ma ancora a quanto avrebbe dovuto discutersi e non discusso dalla parte che doveva discutere la propria istanza ed eccezzione' (**Cesare Baldi, Manuale Prattico di Diritto Civile, Vol. 1, p.818**).*
>
> *L-istess inghad fis-sentenza '**Antonio Dagri vs Emanuele Dingli**' (Ap. 27 ta' April 1953) u cioè li 'hu pacifiku li l-gudikat jassorbixxi kull eccezzjoni li, in meritu ghall-azzjoni, kien missha, jew setghat giet sollevata in relazzjoni ghall-azzjoni stess'. L-istess inghad fis-sentenza '**Carmelo Camilleri vs Spiru D'Amato**' (**Ap. 2 ta' Marzu 1956 - XL. I. 65**) 'li ma jistax ikun lecitu lill-appellant li jerga' jipproponi l-istess domanda biex jinnewtralizza l-imsemmija deċiżjoni preċedenti, billi jġib 'il quddiem ragunijiet jew provi li kien jaf bihom, u li seta' u messu jġib fil-kors tal-proċess l-ieħor. Jekk ma ghamilx hekk 'imputet sibi'; u l-imsemmija sentenza tal-15 ta' Gunju 1955 ma tistax tiġi injorata u mqiegħda fil-ġenb għar-raġunijiet pre-ezistenti*

*għall-prolazzjoni tagħha, allegati serotinament'. L-istess gie ritenut fis-sentenza '**Carmelo Panzavecchia vs Constantino Caruana' - 11 ta' Gunju 1956 - XLB. 1. 555**).*"

Fil-każ ta' llum, il-Qorti tirribadixxi u tagħmel referenza għal kawża fl-ismijiet **Jan Christian Nygaard v Carmen Nygaard** (PA JZM - 15 ta' Settembru 2014) jispjega illi l-"causa petendi" hija

> *"the title on which the demand is based". Illi għalhekk din hija t-titlu, ċioé, il-fatt ġuridiku li fuqu d-dritt pretiż hu bbażat. Illi sabiex il-kundizzjoni tal-"eadem causa petendi" tirnexxi, irid jiġi ppruvat li l-kawżali kontenuta fit-talba l-ġdida hi fondata fuq l-istess fatt ġuridiku li kien jifforma l-bażi tat-talba preċedenti, li ġiet determinata b'sentenza li għaddiet in ġudikat."*

Illi fil-fehma ta' din il-Qorti, t-talba magħmula f'din il-kawża odjerna hi fondata fuq l-istess fatt ġuridiku li kien jifforma l-bażi tat-talbiet preċedenti li nfetħu kontra l-konvenut sabiex jiġi applikat kontrih l-artikolu 836(8) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Illi fil-fatt jekk wieħed iħares lejn l-istess sentenzi mgħotija nhar id-9 ta' Marzu 2017, ġie espress b'mod ċar anki fl-istess deċiżjonijiet li kienu l-bażi mibnija fuq l-artikolu 836(8) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta huwa ċar li kkonkludiet li t-talba kif redatta mir-rikorrenti fil-konfront tal-intimat ma tistax tiġi kunsidrata favorevolment. Illi għalhekk anki dan l-element ġie wkoll ippruvat.

It-tielet element - eadem personae

Il-Qorti tagħmel referenza għal kawżi preċedenti fejn oriġinalment infetħu mid-defunta Daphne Anne Caruana Galizia. Illi l-kawżi li kien hemm fil-konfront tagħha inkluż il-mandati maħruġa kienu lkoll kontra tagħha. Illi ġara mal-mewt tagħha, b'rikors preżentat fil-11 ta' Jannar 2018 fil-kawża numru 30/2017FDP u 292017FDP talbu sabiex isir il-leġittimazzjoni ta' l-atti u għaldaqstant talbu li l-ġudizzju jiġi trasfuż f'isimhom u cioe' f'isem l-atturi fil-kawża odjerna. Illi għalhekk ladarba din il-proċedura saret u l-Qorti kif diversament preseduta laqgħet it-talba, kull każ ġie trasfuż f'isimhom. Illi għalhekk dan l-aħħar element tal-azzjoni jirrikjedi li s-sentenza li tkun għaddiet in ġudikat tkun bejn l-istess persuni bħal dawk fil-kawża riproposta. Dan ifisser illi jekk parti ma kenitx parteċipi jew rappreżentata fil-kawża li għaddiet in ġudikat ma jistax jingħad illi hija marbuta b'dik id-deċiżjoni. Illi għalhekk fil-kawża odjerna, hemm l-istess persuni li ntavolaw dawn il-proċeduri u għalhekk din il-Qorti tara li anki dan l-element ġie sodisfatt.

Sodisfatti t-tlett elementi li jsawwru l-eċċezzjoni, il-Qorti tqis l-eċċezzjoni bħala mistħoqqa. Konsegwentement, il-Qorti sejra tilqa' l-eċċezzjoni waqt illi tastejni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tal-bqija tat-talbiet u l-eċċezzjonijiet.

Decide

Għalhekk u għal dawn ir-raġunijiet, din il-Qorti qiegħda tilqa' t-tielet eċċezzjoni tal-konvenut u tiddikjara l-azzjoni bħala milquta mill-eċċezzjoni ta' *res judicata*. Konsegwentement, qegħda tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tal-bqija tat-talbiet u tal-eċċezzjonijiet.

L-ispejjeż ta' din il-kawża għandhom jitħallsu mill-atturi.

Dr Caroline Farrugia Frendo
Maġistrat

Fabiana Grech
Deputat Reġistratur